

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 6 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister)

*Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 18. oktober 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Kunnskapsdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven). Departementet foreslår å gi hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Nasjonalt tolkeregister inneholder kontaktinformasjon og andre opplysninger om tolker, som tolkespråk og kvalifikasjonskategori. Det er frivillig for tolkene å bli oppført i registeret og behandlingsgrunnlaget for behandling av personopplysninger i registeret per i dag er samtykke fra tolkene. Per 1. juni 2018 er det registrert 1886 tolker i 67 språk, hvorav 58 prosent av tolkene står oppført i de 3 øverste kategoriene. Registeret forvaltes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

IMDi har de siste årene arbeidet med å utvikle et nytt nasjonalt tolkeregister. Nasjonalt tolkeregister ble opprettet i 2005 og de teknologiske løsningene er utdaterte og lite brukervennlige. Med støtte fra Difi har IMDi igangsatt prosjektet Nytt Nasjonalt tolkeregister. Prosjektets planleggingsfase ble avsluttet i januar 2018 og nytt register skal

etter planen lanseres våren 2020. Det nye registeret vil være mer brukervennlig og skal blant annet inneholde en angivelse av tolkenes kapasitet. Koblinger mellom tolkeregisteret og offentlige etaters og tolkeformidlers bestillingsregistre skal gjøre det enkelt å sjekke om tolken er oppført i registeret. Det forventes at nytt nasjonalt tolkeregister vil gjøre det lettere å få tak i kvalifiserte tolker og dermed bidra til økt bruk av kvalifisert tolk. I prosjektet utredes også mulighetene for en digital løsning for et nasjonalt kompetansebevis for tolker som er oppført i registeret, slik at det blir enklere å identifisere om tolken er kvalifisert.

3 Høringen

Kunnskapsdepartementet sendte forslag til endringer i introduksjonsloven på høring 1. mars 2019 med frist 12. april 2019. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Departementene

Datatilsynet
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
KS – Kommunesektorens organisasjon
Sametinget
Utlendingsdirektoratet
Utlendingsnemnda

Norsk tolkeforening
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
Tolkebyråenes bransjeforening
Tolkeforbundet

Det kom inn ti realitetsmerknader fra følgende høringsinstanser:

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
Justis- og beredskapsdepartementet
Kripos
Norsk tolkeforening
Oslo politidistrikt
Politidirektoratet
Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
Riksadvokaten
Tolkeforbundet
Utlendingsdirektoratet

Samlet sett fikk forslaget støtte fra høringsinstansene.

4 Gjeldende rett

4.1 Grunnloven

Grunnloven § 102 verner den enkeltes rett til respekt for privatliv, familieliv, hjem og kommunikasjon. Dette omfatter den enkeltes personvern og beskyttelse av egne personopplysninger. Bestemmelsen er basert på Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8, som omtales nedenfor.

4.2 Internasjonale konvensjoner

EMK artikkel 8 gir rett til respekt for privatliv og familieliv. Retten til privatliv omfatter beskyttelse av den enkeltes personopplysninger. Selve vernet fremgår av artikkel 8 første ledd, mens annet ledd gir regler om hvilke vilkår som må være oppfylt for at inngrep i retten til privatliv er berettiget. Aktørens behandling av personopplysninger er et inngrep i retten til privatliv som må oppfylle vilkårene i annet ledd dersom de skal gjennomføres. I henhold til annet ledd må behandlingen være i samsvar med loven og nødvendig i et demokratisk samfunn (forholdsmessig) for å ivareta ulike legitime formål, blant annet offentlig trygghet, forebygging av kriminalitet og beskyttelse av andres rettigheter og friheter.

Tilsvarende rettighet følger også av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 17. Både EMK og SP gjelder som norsk lov, jf.

lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) § 2.

4.3 Personopplysningsloven og personvernforordningen

Behandling av personopplysninger reguleres i dag av lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Loven gjennomfører EU-parlamentet og Europarådets forordning 2016/679 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (personvernforordningen). Forordningen erstattet Europaparlamentets og Europarådets direktiv 95/46/EF om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (personvern-direktivet). Den nye personopplysningsloven, og dermed personvernforordningen, trådte i kraft i Norge i juli 2018.

Personopplysninger er enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person (den registrerte), jf. forordningen artikkel 4 nr. 1. Behandling av personopplysninger er enhver operasjon som gjøres med personopplysninger, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 2, og dette er bare lovlig dersom det foreligger et behandlingsgrunnlag som angitt i forordningen artikkel 6 nr. 1. Behandlingsgrunnlaget kan for eksempel være samtykke fra personen opplysningene gjelder, at behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige, at behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet. Når behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet kreves det et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett, der formålet med behandlingen fremgår, jf. artikkel 6 nr. 3.

Den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes er behandlingsansvarlig, jf. forordningen artikkel 4 nr. 7. Dette kan for eksempel være en fysisk eller juridisk person eller en offentlig myndighet. Den som behandler opplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige er databehandler, jf. artikkel 4 nr. 8.

Forordningen artikkel 9 regulerer behandling av særlige kategorier av personopplysninger. Dette er blant annet opplysninger om etnisk opp-

rinnelse, politisk oppfatning og religion. Behandling av slike opplysninger er i utgangspunktet forbudt, med mindre et av vilkårene i artikkel 9 nr. 2 er oppfylt. Behandling er for eksempel tillatt dersom den registrerte har gitt sitt samtykke, jf. bokstav a, eller behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, jf. bokstav b. For det sistnevnte behandlingsgrunnlaget kreves nasjonal lovregulering i tillegg. Lovbestemmelsen må stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser.

Et samtykke må oppfylle kravene etter personvernforordningen for å utgjøre gyldig behandlingsgrunnlag. Samtykke er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig aksept fra den registrerte om at vedkommende aksepterer behandling av egne personopplysninger, jf. forordningen artikkel 4 nr. 11.

Adgangen til å bruke samtykke som behandlingsgrunnlag beror på en nærmere vurdering, der det tas utgangspunkt i kravene som stilles til samtykke, herunder kravet til frivillighet. Dersom et samtykke ikke kan anses frivillig avgitt er det ikke adgang til å bruke samtykke som behandlingsgrunnlag. I vurderingen skal det blant annet tas hensyn til skjevheten mellom den behandlingsansvarlige og den registrerte samt eventuelle negative konsekvenser ved ikke å samtykke.

Offentlige myndigheters behandling av personopplysninger er i forordningens fortale punkt 43 trukket frem som eksempel på et tilfelle der det kan foreligge en klar skjevhet mellom den behandlingsansvarlige og den registrerte. Denne skjevheten kan gjøre det usannsynlig at samtykket er avgitt frivillig med hensyn til alle omstendigheter som kjennetegner situasjonen.

Den registrertes rettigheter reguleres i kapittel III i personvernforordningen. Rettighetene gjelder blant annet åpenhet, informasjon, innsyn, retting og sletting av personopplysninger.

4.4 Utvalgte personvernprinsipper

4.4.1 Innledning

Ut fra det internasjonale personvernregelverket kan det utledes noen grunnleggende prinsipper for personvern. Disse er generelle rettslige normer som fungerer som retningslinjer for datatilsynsmyndigheter, domstoler og andre som foretar skjønsmessige avveininger, og ved utforming av

lov og forskrift. Noen av prinsippene gjennomgås kort i det følgende.

4.4.2 Formålsbestemthet

Innsamling av personopplysninger skal bare skje for å oppnå bestemte, legitime formål. Opplysningene skal brukes i samsvar med disse formålene. Formålene må angis presist og ha saklig sammenheng med den behandlingsansvarliges virksomhet. Dette prinsippet kommer til uttrykk i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b.

4.4.3 Minimalitet og proporsjonalitet

Prinsippet om minimalitet innebærer at bare personopplysninger som er nødvendige for å realisere formålet skal innsamles og behandles, se personvern direktivet artikkel 6 nr. 1 bokstav c og personopplysningsloven § 11 første ledd bokstav d. Opplysningene må være nødvendige, det er ikke tilstrekkelig at opplysningene kan være nyttige. Minimalitetsprinsippet innebærer også at opplysninger skal slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet, se personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav c. Dersom identitet ikke er nødvendig for å oppnå formålet skal identifiserende opplysninger utelukkes.

Proporsjonalitetsprinsippet krever at behandlingen av personopplysninger er forholdsmessig opp mot formålet som skal oppnås. Behandlingen skal ikke føre til en urimelig belastning for den registrertes integritet eller selvråderett. Alternativet som griper minst inn i den enkeltes personvern skal velges dersom man kan velge mellom flere måter å behandle personopplysninger på.

4.4.4 Informasjon og innsyn

Den registrerte har rett til å bli informert om innsamling og bruk av personopplysningene, og rett til å få innsyn i hva som er registrert, se personvernforordningen artikkel 15. Blant informasjonen som skal gis er formålene med behandlingen, de berørte kategoriene av personopplysninger og hvilke mottakere eller kategorier av mottakere som kan få personopplysningene utlevert.

4.4.5 Retting og sletting

Etter personvernforordningen artikkel 16 har den registrerte rett til å få uriktige personopplysninger rettet uten ugrunnet opphold. Hvis opplysningene er ufullstendige har den registrerte rett til å få opplysningene komplettert.

Den registrerte har rett til å få personopplysninger om seg selv slettet uten ugrunnet opphold, jf. personvernforordningen artikkel 17 nr. 1. Den behandlingsansvarlige har plikt til å slette opplysninger blant annet hvis de ikke lenger er nødvendige for formålet som de ble samlet inn for eller dersom den registrerte trekker tilbake samtykket for behandlingen og det ikke finnes annet rettslig grunnlag for behandlingen.

5 Hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister

5.1 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo å lovfeste en hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister i introduksjonsloven, i påvente av behandlingen av forslag til tolkelov. Departementet anså det ikke som hensiktsmessig å fortsatt basere behandlingen av personopplysninger på samtykke fra den enkelte tolk. Det ble foreslått at Integrerings- og mangfoldsdirektoratet skal ha ansvar for å drifte og forvalte Nasjonalt tolkeregister. Departementet foreslo at det kan innhentes opplysninger fra Folkeregisteret og utlendingsmyndighetene uten hinder av lovbestemt taushetsplikt. Opplysninger om språk kan i noen tilfeller avsløre etnisk opprinnelse, som er en særlig kategori av personopplysninger etter personvernforordningen. Departementet foreslo derfor at det kan behandles opplysninger om etnisk opprinnelse når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret.

Det ble videre foreslått at det skal stilles krav til språklige og tolkefaglige ferdigheter for å kunne bli oppført i Nasjonalt tolkeregister samt at vedtak om oppføring i registeret regnes som enkeltvedtak.

Det ble også foreslått å innføre en forskriftshjemmel, der departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles for å kunne bli oppført i Nasjonalt tolkeregister, om krav til forvaltningen av registeret og hvilke opplysninger som kan registreres.

5.2 Høringsinstansenes syn

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) støtter departementets vurderinger av behov for lov- hjemmel for behandling av opplysninger i Nasjonalt tolkeregister og av at samtykke ikke vil være tilstrekkelig som rettslig grunnlag. IMDi deler

departementets vurdering av at det ikke er hensiktsmessig å basere behandlingen på samtykke. IMDi deler også departementets syn på at opplysninger som kan avsløre etnisk opprinnelse, herunder språk, er sentrale for å oppfylle registerets formål og at behandling av slike opplysninger derfor er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser. IMDi støtter at det er riktig å plassere hjemmelen for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister i introduksjonsloven i påvente av behandling av forslaget om tolkelov. IMDi påpeker imidlertid at den forslåtte bestemmelsen utgjør en del av det samlede innholdet i forslag til tolkelov med tilhørende forskrift, som i tillegg inneholder regler om yrkesetikk og konsekvenser ved brudd på slike regler. Forslaget til bestemmelse i introduksjonsloven vil derfor ikke innebære en helhetlig regulering av registeret. IMDi viser til at det på sikt kan være ønskelig å ha mulighet til å innhente og utveksle relevante data med andre offentlige virksomheter relatert til elektronisk datautveksling, herunder innhenting av data fra Vitnemålsportalen til Nasjonalt tolkeregister. Det vises til behov for et lovgrunnlag for automatisering for å kunne etablere gode og brukerorienterte tjenestekjeder.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) er positiv til etableringen av nasjonalt tolkeregister, men har merknader knyttet til prosjektet Nytt nasjonalt tolkeregister. JD viser til at det forutsettes at det skal samhandles med bestillers saksbehandlings-systemer, men at tilpasning og kobling av systemene ikke er kostnadsberegnet i høringsbrevet. JD antar at mye av den tekniske tilpasningen til hver bestillingsaktør må utvikles og testes i 2019 og legger til grunn at prosjektet Nytt nasjonalt tolkeregister sørger for tilstrekkelig god dialog med bestillerne for innfasing og dekker virksomhetenes utgifter til tilpasning og samhandling innenfor prosjektets rammer. Dersom dette ikke allerede ligger til grunn for prosjektplanene, må KD i dialog med aktørene som forutsettes tilknyttet registeret, få de økonomiske og administrative konsekvensene beregnet og kompensert.

Kripos er enig i at behandling av personopplysninger i tolkeregisteret må hjemles i lov før det nye registeret etableres og at introduksjonsloven er et egnet sted å hjemle registeret frem til ny tolkelov trer i kraft. Kripos bemerker at høringsnotatet ikke beskriver hvem som skal ha tilgang til registeret eller hvor opplysninger om godkjente tolker skal være tilgjengelig for oppdragsgiver. Videre støtter Kripos forslaget som er skissert om å endre behandlingsgrunnlag fra samtykke til allmennhetens interesse.

Norsk tolkeforening (NTF) støtter forslaget i sin helhet.

Oslo politidistrikt er positive til forslag om etablering av et nytt nasjonalt tolkeregister, men mener at departementet med fordel kunne vurdert behandlingen av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister på en grundigere måte. Oslo politidistrikt savner en grundigere vurdering av hvilke formål og samfunnsinteresser Nasjonalt tolkeregister skal ivareta og hvilke opplysninger som er nødvendige for å ivareta slike formål og interesser. Oslo politidistrikt savner en nærmere vurdering av personvernforordningens rettighetsbestemmelser samt en vurdering av eventuelle behov for spesifikke unntak etter personvernforordningen artikkel 23.

Politidirektoratet er positiv til forslaget om etablering av et nytt nasjonalt tolkeregister. Politidirektoratet er også enig i forslag om å endre behandlingsgrunnlaget fra dagens samtykke til allmennhetens interesse og at introduksjonsloven fremstår som et egnet sted for å hjemle registeret fram til ny tolkelov trer i kraft. Politidirektoratet bemerker at bestemmelsene i personvernforordningen om den registrertes rettigheter i liten grad er omtalt i høringsnotatet. Det savnes også en omtale av hvem som skal ha tilgang til registeret eller hvor opplysninger om godkjente tolker skal være tilgjengelig for oppdragsgiver.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) er i utgangspunktet positive til at det nye nasjonale tolkeregisteret skal inneholde flere opplysninger enn det som fremgår av dagens tolkeregister, ettersom dette vil gjøre det enklere å få tak i kvalifiserte tolker med riktig språk, dialekt og ledig kapasitet. PST mener det er uklart ut fra forslaget om personnummer eller D-nummer vil være en søkbar opplysning på nettet, på samme måte som de andre opplysningene som er registrert i tolkeregisteret. Dersom disse opplysningene skal være søkbare for alle, vurderer PST at dette kan medføre at flere tolker reserverer seg fra å bli oppført i tolkeregisteret. Etter PSTs vurdering er det tilstrekkelig at IMDi, som forvalter av registeret, besitter denne informasjonen og det stilles spørsmål ved nødvendigheten av å ha med denne opplysningen i registeret for å oppnå formålet med det.

Riksadvokaten har ikke synspunkter til forslagene, ut over å være positiv til etableringen av et nytt nasjonalt tolkeregister og at det, som departementet er inne på, vil være naturlig å overføre reguleringen av dette til en ny tolkelov når denne blir vedtatt.

Tolkeforbundet viser til at endringene som foreslås i høringsnotatet er nyttige for å kunne utvikle

det nasjonale tolkeregisteret videre. Samtidig ser Tolkeforbundet det som naturlig at også tegnspråktolker skal ha mulighet til å bli innlemmet i registeret og dermed få lik tilgang og vurdering som andre tolker. I dag finnes det ikke en statsautorisering for tegnspråktolker, noe Tolkeforbundet har etterspurt og håper at kan komme på plass. Det vises til at det er viktig for tegnspråktolker å føle at de blir vurdert og verdsatt på lik måte som andre språktolker, i tillegg til at oppføring i registeret vil være med på å bekrefte tegnspråktolkenes kompetanse.

Utlendingsdirektoratet (UDI) er positiv til at fremtidige behandlinger av personopplysninger i tolkeregisteret skal basere seg på lovhjemmel og ikke lenger på samtykke fra tolken. UDI savner en nærmere regulering av hvem som kan få utlevert opplysninger fra tolkeregisteret, og mener det bør gis en generell bestemmelse, for eksempel etter mønster fra folkeregisterloven. UDI mener også at det er uklart hvilket grunnlag tolken har for å behandle personopplysninger under tolkeoppdraget, ettersom tolken vil kunne få kjennskap til sensitive og/eller taushetsbelagte opplysninger om personer vedkommende tolker for.

5.3 Departementets vurderinger

Departementet opprettholder forslaget fra høringsnotatet med noen justeringer. Forslag til lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven) har vært på offentlig høring. I påvente av at lovforslaget legges frem for Stortinget, opprettholder departementet forslaget om å innta hjemmelen for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister i introduksjonsloven.

Behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister er etter departementets vurdering nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Tilgang på kvalifiserte tolker er sentralt for at personer som ikke behersker norsk kan få oppfylt sine rettigheter og forpliktelser. For å behandle personopplysninger etter artikkel 6 nr. 1 bokstav e kreves det et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett, jf. artikkel 6 nr. 3. Departementet foreslår en lovhjemmel som supplerende rettsgrunnlag, se forslag til introduksjonsloven § 25 c første ledd. Det er tatt inn i bestemmelsen at registeret skal bidra til økt bruk av kvalifisert tolk i offentlig sektor. IMDi skal fortsatt forvalte registeret.

Departementet viser til at alle høringsinstansene som kommenterte spørsmålet var enige i at hjemmelen for behandling av personopplysninger

i registeret bør være lov, ikke samtykke. Nasjonalt tolkeregister bidrar til at offentlige myndigheter raskt kan skaffe seg oversikt over kvalifiserte tolker og forenkler tilgangen på kvalifiserte tolker i offentlig sektor. Oppføring i registeret kan dermed være avgjørende for tilgangen til tolkeoppdrag for den enkelte tolk. Gjennom lovregulering av registeret kommer det tydelig fram for tolkene hvilke opplysninger som behandles og det kommer tydelig fram for tolkebestillere hvilke opplysninger registeret har. Det er også nødvendig med lovregulering for å kunne innhente opplysninger fra Folkeregisteret og utlendingsmyndighetenes registre.

Departementet opprettholder forslaget om innhenting av personopplysninger og grunnlag for behandling av opplysninger om etnisk opprinnelse, se forslag til § 25 c annet ledd første og andre punktum.

Departementet foreslår å tydeliggjøre i lovbestemmelsen at opplysninger fra registeret kan gjøres tilgjengelig for offentligheten, se forslag til § 25 c annet ledd siste punktum. Flere høringsinstanser kommenterte at det ut fra høringsnotatet var uklart hvordan opplysningene skulle gjøres tilgjengelig for tolkebestillere. Dagens tolkeregister er tilgjengelig på internett gjennom tolkeportalen. Det nye registeret skal også være et innsynsregister over kvalifiserte tolker. Registeret vil bli en integrert del av IMDIs nettsider, sammen med informasjonssider om tolking i offentlig sektor. I prinsippet vil derfor alle kunne se de fleste opplysningene som inngår i registeret. Som følge av dette anser ikke departementet det for nødvendig å innføre en bestemmelse etter mønster av folkeregisterloven § 10-1, som gjelder utlevering av opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt. Noen opplysninger, for eksempel personnummer og oppholdsstatus, vil inngå i registeret uten å bli offentliggjort. Departementet vurderer det ikke som nødvendig å utlevere disse opplysningene til andre. I den grad slike opplysninger er nødvendige for den nærmere avtalen mellom tolken og tolkebestilleren, bør opplysningene innhentes direkte fra tolken eller gjennom andre mekanismer hos tolkebestilleren.

I høringen ble det etterspurt en mulighet for tegnspråktolker til å bli oppført i registeret. Departementet bemerker til dette at det er dagens nasjonale tolkeregister som skal fornyes. Dette registeret omfatter kun talespråktolker.

Departementet viderefører forslaget om at avgjørelser om oppføring i registeret regnes som enkeltvedtak. Som nevnt ovenfor kan oppføring i registeret ha betydning for tolkenes tilgang til

tolkeoppdrag, og vedtaket kan dermed påvirke inntektsgrunnlaget for den enkelte tolk. Departementet mener derfor at vedtak om oppføring bør regnes som enkeltvedtak. Det er presisert at også vedtak om utestengelse fra registeret regnes som enkeltvedtak, ettersom dette også kan påvirke tolkens tilgang til tolkeoppdrag. Det er videre presisert at departementet er klageinstans.

Noen høringsinstanser har påpekt at behandlingsgrunnlaget for tolkenes behandling av personopplysninger er uklart. Departementet bemerker at forslaget i denne proposisjonen er å gi hjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister. Forslaget retter seg altså ikke mot tolkene eller de som bestiller tolk. Tolkebestillere må forsikre seg om at de har tilstrekkelig behandlingsgrunnlag for seg selv og tolken for sin egen virksomhet.

Flere høringsinstanser savner en omtale av personvernforordningens rettighetsbestemmelser og en vurdering av eventuelle behov for spesifikke unntak etter personvernforordningen artikkel 23. Departementet viser til omtalen av utvalgte personvernprinsipper i punkt 4.4 ovenfor, der noen av rettighetene i personvernforordningen kapittel III gjennomgås. IMDi vil som behandlingsansvarlig for Nasjonalt tolkeregister være ansvarlig for å sørge for at tolkenes rettigheter etter personvernforordningen kapittel III oppfylles. Etter departementets vurdering er det ikke behov for spesifikke unntak etter personvernforordningen artikkel 23.

IMDi har fremhevet at det i fremtiden kan være ønskelig å innhente opplysninger og utveksle relevante data med andre offentlige virksomheter, relatert til elektronisk datautveksling. Det vises til behov for et lovgrunnlag for automatisering for å kunne etablere gode og brukerorienterte tjenestekjeder. Departementet vil vurdere dette innspillet i det videre arbeidet med tolkeloven.

Departementet opprettholder forslaget om en forskriftshjemmel, se forslag til § 25 c fjerde ledd. Det kan blant annet gis forskrift om formelle krav for oppføring i Nasjonalt tolkeregister, og hvilke språklige og tolkefaglige ferdigheter som kreves for å være oppført i registeret. Dette kan for eksempel være de ulike kvalifikasjonskategoriene i registeret, alderskrav og lignende. Departementet kan videre gi forskrift om tolkers opplysningsplikt og om hvilke opplysninger som kan inngå i Nasjonalt tolkeregister, for eksempel kontaktinformasjon, språk, oppholdstillatelse og tolkefaglige kvalifikasjoner. Det fremgår også at departementet kan gi forskrift om advarsel og utestengelse fra Nasjonalt tolkeregister. Slike for-

skriftsbestemmelser skal sikre at en eventuell utestengelse fra registeret følger bestemte rutiner.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å gi lovhjemmel for behandling av personopplysninger i Nasjonalt tolkeregister har ikke vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser.

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 25 c

Bestemmelsens *første ledd* viser til at det skal være et nasjonalt register over kvalifiserte tolker for å øke bruken av kvalifiserte tolker i offentlig sektor. Bestemmelsen lovhjemler et register som allerede finnes og tydeliggjør at registeret forvaltes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

I *annet ledd første punktum* gis det hjemmel for å innhente personopplysninger om tolker fra Folkeregisteret og utlendingsmyndighetenes registre uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret. I *annet ledd annet punktum* fremgår det at direktoratet kan behandle opplysninger om etnisk opprinnelse når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret. Opplysninger om etnisk opprinnelse er en særlig kategori av personopp-

lysninger etter personvernforordningen. Språk kan i visse tilfeller avsløre etnisk opprinnelse og det gis derfor særlig hjemmel for å behandle slike opplysninger. Det fremgår av *annet ledd tredje punktum* at opplysninger i registeret kan gjøres tilgjengelig for offentligheten. Dette gjelder kun opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt. Opplysninger om for eksempel fødsels- og personnummer vil ikke bli offentliggjort selv om disse opplysningene ikke er underlagt taushetsplikt.

Det fremgår av *tredje ledd* at vedtak om oppføring i og utestengelse fra registeret regnes som enkeltvedtak. Dette innebærer at reglene i forvaltningsloven om enkeltvedtak kommer til anvendelse. Det presiseres at departementet er klageinstans.

Fjerde ledd gir departementet myndighet til å gi forskrift om formelle krav for oppføring i Nasjonalt tolkeregister, hvilke språklige og tolkefaglige ferdigheter som kreves, tolkers opplysningsplikt, krav til forvaltningen av registeret og hvilke opplysninger som kan registreres. Det fremgår også at departementet kan gi forskrift om advarsel og utestengelse fra Nasjonalt tolkeregister.

Kunnskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i introduksjonsloven (Nasjonalt tolkeregister)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere skal ny § 25 c lyde:

§ 25 c *Nasjonalt tolkeregister*

For å øke bruken av kvalifisert tolk i offentlig sektor skal det være et nasjonalt register over kvalifiserte tolker (Nasjonalt tolkeregister). Registeret skal forvaltes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

Direktoratet kan innhente personopplysninger om tolker fra Folkeregisteret og utlendingsmyndighetenes registre uten hinder av lovbestemt taushetsplikt når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret. Direktoratet kan behandle opplysninger om etnisk opprinnelse når det er nødvendig for å oppnå formålet med registeret.

Personopplysninger fra Nasjonalt tolkeregister som ikke er underlagt taushetsplikt, kan gjøres tilgjengelig for offentligheten.

Avgjørelser om oppføring i og utestengelse fra registeret regnes som enkeltvedtak og kan påklages til departementet.

Departementet kan gi forskrift om formelle krav for oppføring i Nasjonalt tolkeregister, hvilke språklige og tolkefaglige ferdigheter som kreves, tolkers opplysningsplikt, krav til forvaltningen av registeret og hvilke opplysninger som kan registreres. Departementet kan også gi forskrift om advarsel og utestengelse fra Nasjonalt tolkeregister.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.